

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

[Redacted address information]

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Sector Juridische Zaken**

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/venj

Contactpersoon

[Redacted contact person information]

Ons kenmerk
540030

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 15 juli 2014
Onderwerp Besluit op bezwaar

Geachte [Redacted name]

Bij brief van 10 april 2014, ontvangen op 11 april 2014, heeft u een bezwaarschrift ingediend tegen mijn besluit van 14 maart 2014 met kenmerk 494937.

Met deze brief wordt op uw bezwaarschrift beslist.

Besluit

Ik verklaar uw bezwaarschrift ongegrond onder aanvulling van gronden. Voor de motivering van het besluit verwijs ik naar de beoordeling van het bezwaar. De presentatie van 8 januari 2014 maak ik openbaar.

Verloop van de procedure

Bij brief van 6 december 2013, kenmerk 0000269, heeft u met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob) om informatie verzocht over het Nationaal Detectie Netwerk en het Nationaal Response Netwerk. Meer specifiek heeft u verzocht om alle documenten over beide netwerken openbaar te maken, waarbij u meer in het bijzonder belangstelling had voor documenten met informatie over de technische inrichting van het systeem, de betrokken interne en externe partijen, een nadere specificatie van de kosten, doelstellingen, evaluaties en communicatie.

In het kader van uw verzoek zijn er tussen u en medewerkers van mijn ministerie op 29 januari 2014 afspraken gemaakt over de documenten waarop uw verzoek betrekking had. De afspraken zijn op dezelfde datum aan u voorgelegd en u bent er op 30 januari 2014 akkoord mee gegaan. De afspraken zijn weergegeven in het primaire besluit, waarnaar ik volledigheidshalve verwijs.

Bij brief van 14 maart 2014, kenmerk 494937, is uw verzoek gedeeltelijk afgewezen.

Bij brief van 10 april 2014, ontvangen op 11 april 2014, heeft u hiertegen bezwaar gemaakt.

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Sector Juridische Zaken

Bij brief van 24 april 2014 heeft u het bezwaar voorzien van gronden.

Datum
15 juli 2014

In een telefoongesprek op 6 mei 2014 met een medewerker van mijn ministerie hebt u te kennen gegeven aangegeven af te zien van het recht om te worden gehoord. De inhoud van het telefoongesprek is bij brief van 7 mei 2014 bevestigd.

Ons kenmerk
540030

Bij brief van 2 juni 2014 is de termijn voor het nemen van een besluit op bezwaar verdaagd tot 18 juli 2014.

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

Uw bezwaarschrift is ingediend binnen zes weken na bekendmaking van het besluit en de gronden van het bezwaar zijn binnen de daartoe gestelde termijn aangevuld. Het voldoet ook aan de overige door de Awb gestelde eisen zodat het bezwaarschrift ontvankelijk is.

Beoordeling van het bezwaar

Wettelijk kader

Ingevolge artikel 3, eerste lid, van de Wob kan een ieder een verzoek om informatie neergelegd in documenten over een bestuurlijke aangelegenheid richten tot een overheidsorgaan of een onder verantwoordelijkheid daarvan werkzame instelling, dienst of bedrijf. Een dergelijk verzoek wordt ingewilligd met inachtneming van het bepaalde in artikelen 10 en 11 van de Wob.

Op grond van artikel 10, eerste lid, aanhef en onder b, van de Wob blijft het verstrekken van informatie achterwege voor zover dit de veiligheid van de Staat zou kunnen schaden.

Op grond van artikel 10, tweede lid, van de Wob blijft het verstrekken van informatie eveneens achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen onder meer de volgende belangen:
e. de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en
g. het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel derden.

Ingevolge artikel 11, eerste lid, van de Wob wordt in een geval van een verzoek om informatie uit documenten, opgesteld ten behoeve van intern beraad, geen informatie verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen.

Gronden van uw bezwaar

In uw bezwaarschrift heeft u - kort samengevat - het volgende aangevoerd:

- a) In het besluit van 14 maart 2014 worden documenten genoemd die niet vielen binnen de eerder gemaakte afspraken, maar wel uw belangstelling hebben. Dit betreft een aan u op 8 januari 2014 gegeven presentatie, de Privacy Impact Assessment (hierna: PIA) voor de pilot detectie Rijksinternetvoorziening zoals genoemd op pagina 17 van het openbaar gemaakte Plan van aanpak netwerkdetectie Rijksinternetvoorziening (hierna: Plan van aanpak), de assessment van de juridische consequenties zoals genoemd op pagina 16 van het Plan van aanpak en de resultaten van de pentest zoals genoemd in de openbaar gemaakte investeringsbegroting Nationaal Detectie Netwerk;
- b) Informatie met betrekking tot technische systemen die in gebruik zijn bij het NCSC, de AIVD en SSC-ICT is ten onrechte niet openbaar gemaakt met een beroep op artikel 10, tweede lid, onder g, van de Wob, dan wel het besluit is op dit punt onvoldoende gemotiveerd. Volgens u is niet in te zien hoe openbaarmaking van deze informatie onevenredig nadeel oplevert voor de betrokken partijen. Bovendien stelt u zich op het standpunt dat de afweging voor de verschillende systemen anders is;
- c) Openbaarmaking van informatie over interpretatie van de Wbp in relatie tot het Nationaal Detectie Netwerk is in het belang van een goede en democratische bestuursvorming. U verzoekt mij daarom deze informatie alsnog openbaar te maken.
- d) De grondslag van de weigering tot openbaarmaking van informatie over de projectrisico's genoemd op pagina 26 van het Plan van aanpak is niet duidelijk.

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Sector Juridische Zaken

Datum
15 juli 2014

Ons kenmerk
540030

Overwegingen ten aanzien van de gronden van bezwaar

ad a.

Allereerst merk ik op dat de door u genoemde documenten buiten de afspraken van 30 januari 2014 en daarmee buiten de reikwijdte van uw bovenvermelde Wob-verzoek, waarop bij besluit van 14 maart 2014 is beslist, vallen. Uw bezwaar acht ik ongegrond.

Hoewel er *de facto* sprake is van een nieuw Wob-verzoek, zal ik vanuit een oogpunt van efficiency in dit besluit op bezwaar niettemin over openbaarmaking van de gevraagde documenten beslissen.

Presentatie 8 januari 2014

De presentatie van 8 januari 2014 maak ik openbaar; u treft deze aan als bijlage bij dit besluit.

Privacy Impact Assessment voor de pilot detectie Rijksinternetvoorziening

Een Privacy Impact Assessment (PIA) is een hulpmiddel om bij de ontwikkeling van beleid, de daarvoor eventueel benodigde wetgeving of bouw van ICT-systemen en aanleg van databestanden, privacyrisico's op gestructureerde en heldere wijze in kaart te brengen. De PIA voor de pilot detectie

Rijksinternetvoorziening is opgesteld ten behoeve van het interne beraad over de privacyrisico's, verbonden aan de pilot. Het document bevat persoonlijke beleidsopvattingen van ambtenaren over deze privacyrisico's. Deze komen tot uitdrukking in opvattingen, voorstellen en conclusies en de daartoe aangevoerde argumenten. Ingevolge artikel 11, eerste lid, van de Wob verstrek ik daarover geen informatie.

Ik acht het niet in het belang van een goede en democratische bestuursvoering indien standpunten van ambtenaren zelfstandig worden betrokken in de publieke discussie. Ik zie dan ook geen aanleiding om met toepassing van artikel 11, tweede lid, van de Wob in niet tot personen herleidbare vorm informatie te verstrekken over de in de PIA opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen van de betrokken ambtenaren.

De PIA bevat bovendien namen van individuele ambtenaren. Deze namen maak ik niet openbaar op grond van artikel 10, tweede lid, aanhef en sub e, van de Wob. Het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer is zwaarder dan het belang van openbaarmaking. Daarbij is het volgende van belang. Weliswaar kan, waar het gaat om beroepshalve functioneren van ambtenaren, slechts in beperkte mate een beroep worden gedaan op het belang van eerbiediging van hun persoonlijke levenssfeer. Dit ligt anders indien het betreft het openbaar maken van namen van de ambtenaren. Namen zijn immers persoonsgegevens en het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer kan zich tegen het openbaar maken daarvan verzetten. Daarbij is van belang dat het hier niet gaat om het opgeven van een naam aan een individuele burger die met een ambtenaar in contact treedt, maar om openbaarmaking van de naam in de zin van de Wob. Dat is volgens vaste jurisprudentie van de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (zie bijvoorbeeld de uitspraak van 4 juli 2008, 200706367/1).

De overige passages in de PIA geven inzicht in de werking van de systemen en de werkwijze van de AIVD, het NCSC en SSC-ICT. Openbaarmaking van deze informatie kan ertoe leiden dat voordeel wordt behaald bij een eventuele aanval op digitale netwerken van de rijksoverheid en kan het functioneren van de rijksoverheid ernstig in gevaar brengen. Ik ben van oordeel dat, mede gelet op het belang van de taken van deze organisaties (voeren van actief risicomanagement op het gebied van cyber security en faciliteren van dataverkeer ten behoeve van de Rijksoverheid) openbaarmaking van deze passages een onevenredige benadeling van de betrokken organisaties kan opleveren. Het belang om dit te voorkomen is zwaarder dan het belang van openbaarmaking van de informatie. Ik weiger deze passages openbaar te maken op grond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder g, van de Wob. Bovendien zou het disfunctioneren van de betrokken organisaties de veiligheid van de Staat in gevaar kunnen brengen, zodat ik de weigering om deze informatie openbaar te maken ook baseer op artikel 10, eerste lid, onder b, van de Wob.

Na weglating uit het document van de informatie waarop de uitzonderingsgronden en beperkingen van de Wob van toepassing zijn blijft er geen informatie over die voor afzonderlijke openbaarmaking in aanmerking komt.

Ik wijs u overigens wel op het toetsmodel van de PIA, waarin de doelstellingen en de standaardvragen zijn opgenomen:

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Sector Juridische Zaken**

Datum
15 juli 2014

Ons kenmerk
540030

<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/publicaties/2013/06/24/toetsmodel-privacy-impact-assessment-pia-rijksdienst.html>

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Sector Juridische Zaken

Assessment juridische consequenties

Datum
15 juli 2014

Ons kenmerk
540030

Met de term assessment van de juridische consequenties (pagina 16 van het Plan van aanpak) wordt bedoeld op twee juridische adviezen van een ambtenaar van mijn ministerie. Deze adviezen zijn opgesteld ten behoeve van intern beraad en bevatten persoonlijke beleidsopvattingen. Ik verstrek daarover ingevolge artikel 11, eerste lid, van de Wob geen informatie. Ook ben ik niet bereid om over de persoonlijke beleidsopvattingen informatie te verstrekken in niet tot personen herleidbare vorm, omdat ik het niet in het belang acht van een goede en democratische bestuursvoering wanneer deze zelfstandig worden betrokken in de publieke discussie. Voor zover in de adviezen ook feiten zijn opgenomen, zijn deze dermate nauw met de persoonlijke beleidsopvattingen verweven, dat zij niet voor afzonderlijke openbaarmaking in aanmerking komen.

Overigens kan ik u aangaande de verwerking van (persoons)gegevens door het NCSC wel wijzen op mijn brief aan de Tweede Kamer van 12 december 2013 (Kamerstukken II 2013-2014, 26 643, nr. 297)

Resultaten van de pentest

De voorgenomen pentest is weliswaar opgenomen in de investeringsbegroting Nationaal Detectie Netwerk, maar is tot op heden niet uitgevoerd. Er zijn dan ook geen documenten over dit onderwerp.

ad b.

Uw standpunt dat niet is in te zien dat openbaarmaking van informatie over technische systemen van het NCSC, de AIVD en SSC-ICT onevenredig nadeel oplevert voor de betrokken partijen, deel ik niet. In het bestreden besluit heb ik gemotiveerd dat openbaarmaking van deze informatie leidt tot benadeling van de betrokken partijen en dat, mede gelet op de aard van hun specifieke taken, deze benadeling niet opweegt tegen het belang van openbaarmaking. Bovendien ben ik van oordeel dat, anders dan u meent, de afweging voor alle drie de organisaties identiek uitvalt. Tenslotte voeg ik daar thans aan toe dat het disfunctioneren van deze organisaties de veiligheid van de Staat in gevaar zou kunnen brengen, zodat ik de weigering om deze informatie openbaar te maken ook baseer op artikel 10, eerste lid, onder b, van de Wob en in zoverre de gronden van mijn primaire besluit aanvul.

ad c.

Het Plan van aanpak is opgesteld ten behoeve van intern beraad. De niet openbaar gemaakte informatie zoals opgenomen op pagina 16 van dit document betreft een persoonlijke beleidsopvatting. Ik heb de bevoegdheid om deze informatie openbaar te maken, voor zover de goede en democratische bestuursvoering daarmee is gediend. Bij de vraag of dat zo is, komt het bestuursorgaan beleidsvrijheid toe; de beoordeling of van deze bevoegdheid

gebruik wordt gemaakt, wordt derhalve aan mij overgelaten (vgl. ABRS 19 januari 2011, AB 2011, 148 m nt. E.J. Daalder). Ik volg u niet in uw standpunt dat de goede en democratische bestuursvoering wordt gediend met openbaarmaking van deze passage en ben, gezien de aard en de inhoud van de informatie, niet bereid om deze openbaar te maken.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Sector Juridische Zaken**

Datum
15 juli 2014

Ons kenmerk
540030

ad d.

De grondslag voor het weigeren van de informatie op pagina 16 van het Plan van aanpak is artikel 11 van de Wob. Ik verwijs u naar pagina 4 van het bestreden besluit waarin dit nader is gemotiveerd.

Besluit

Gelet op hetgeen hiervoor is overwogen verklaar ik uw bezwaar ongegrond en handhaaf het bestreden besluit onder aanvulling van gronden. De presentatie van 8 januari 2014 maak ik openbaar.

Dit besluit wordt met het daarbij openbaar gemaakte stuk op www.rijksoverheid.nl geplaatst.

Hoogachtend,
de Minister van Veiligheid en Justitie,
namens deze,

P.J. van der Flier
*Hoofd Sector Juridische Zaken, tevens Juridisch Adviseur
van het Ministerie van Veiligheid & Justitie.*

BEROEPSCLAUSULE

U kunt tegen deze beschikking beroep instellen bij de sector bestuursrecht van de rechtbank Amsterdam, postbus 75850, 1070 AW Amsterdam. Het beroepschrift moet binnen zes weken na de dag waarop de beschikking u is toegezonden door de rechtbank zijn ontvangen.

Het beroepschrift moet op grond van artikel 6:5 van de Algemene wet bestuursrecht zijn ondertekend en bevat ten minste de naam en adres van de indiener, de dagtekening, de omschrijving van het besluit waartegen het beroep is gericht, zo mogelijk een afschrift van dit besluit, en de gronden waarop het beroepschrift rust.

Van de indiener van het beroepschrift wordt griffierecht geheven door de griffier van de rechtbank. Nadere informatie over de hoogte van het griffierecht en de wijze van betalen wordt door de griffie van de rechtbank verstrekt.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Sector Juridische Zaken**

Datum
15 juli 2014

Ons kenmerk
540030

Nationaal Cyber Security Centrum
Ministerie van Veiligheid en Justitie

**Nationaal Detectie Netwerk:
Vroegtijdig waarschuwen
Delen van dreigingsinformatie**

1. Aanleiding
2. Samenwerkingsvorm
3. Proces
4. Basisprincipes
5. Pilot
6. Activiteiten

1 Aanleiding

- Toenemend gebruik/misbruik systemen
- Tegengaan ontwijking maatschappij
- Informatie uit CERT netwerk sneller beschikbaar stellen
- Nationale Cyber Security Strategie
- Toezegging aan Tweede Kamer (2012)

2 Een netwerk als samenwerkingsvorm

- Delen van informatie
- Vitale sectoren en rijksoverheid
- Initiatief ligt bij deelnemer
- Sluit aan op bestaande werkwijze binnen organisaties

Incident bij de een is een vroegtijdige waarschuwing voor de ander

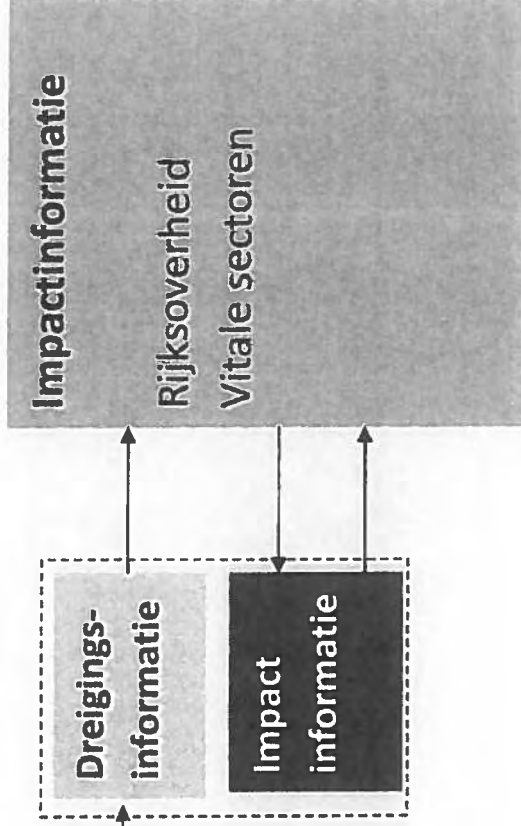
3 Proces

Nationaal Detectie Network

Dreigingsinformatie

- DCS-NCSC
- AIVD/MIVD
- SOCs
- CERTs
- MSPs
- ISP's

= *publiek+privaat*

4 Basisprincipes NDN

Generiek

- Privacy by design
- Transparantie in systeem en proces
- Alleen deelnemer heeft zicht op eigen netwerkverkeer
- Deelnemer bepaalt wat het gebruikt en verstuurt
- Zorgvuldige voorbereiding
- Actuele, betrouwbare informatie
- Snelheid van delen

Specifiek overheid

- Ontvangen IoC's en detecteren mogelijk via NCSC detector
- Versturen geanonimiseerde events naar NCSC

5 Pilot

- Voorbeeldfunctie
- Politiek-bestuurlijk traject
- Privacy en medezeggenschap
- Toegevoegde waarde
- In drie fases
- Medio 2014 resultaten

6 Activiteiten

2013

- Informeren stakeholders
- Voorbereiding samenwerking rijksoverheid
- Technische infrastructuur NCSC

2014

- Informeren stakeholders
- Privacy impact assessment
- Start pilot rijksoverheid
- Ronde tafel met vitale sectoren
- Technische infrastructuur NDN

Samengevat

WEL

1. Waarschuwen voor cyberdreiging
2. Gericht op malafide netwerkkeer
3. Transparantie in proces/systeem
4. Veiligheid bevorderen
5. Vertrouwen krijgen
6. Delen hoe aanval er uit ziet
7. Vrijwillige deelname
8. Niet vrijblijvend
9. Samen sterker
10. Eigen verantwoordelijkheid
11. Versterking bestaande oplossing
12. Bottom up
13. NCSC initiatiefnemer

NIET

1. Daders van een aanval opsporen
2. Inzicht gedrag personeel
3. Black box oplossing
4. Privacy aspect negeren
5. Identiteit zo maar vrij geven
6. Delen wie er hoe is aangevallen
7. Wettelijk verplicht
8. Free rider, lurken
9. Concurreren op veiligheid
10. NCSC neemt monitoring over
11. Concurrende dienstverlening
12. Top down
13. NCSC regie